

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

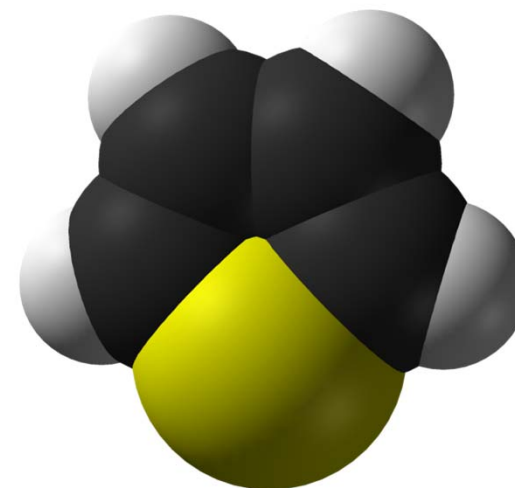
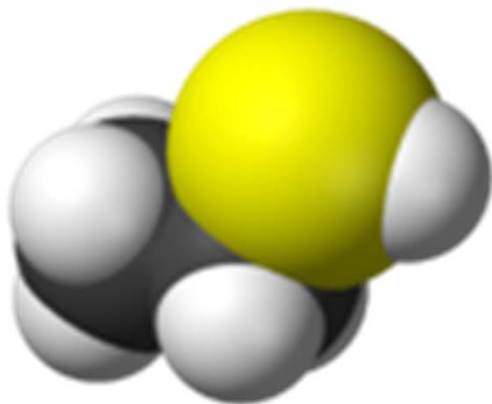
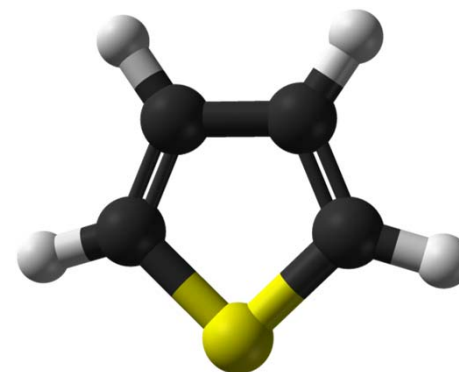
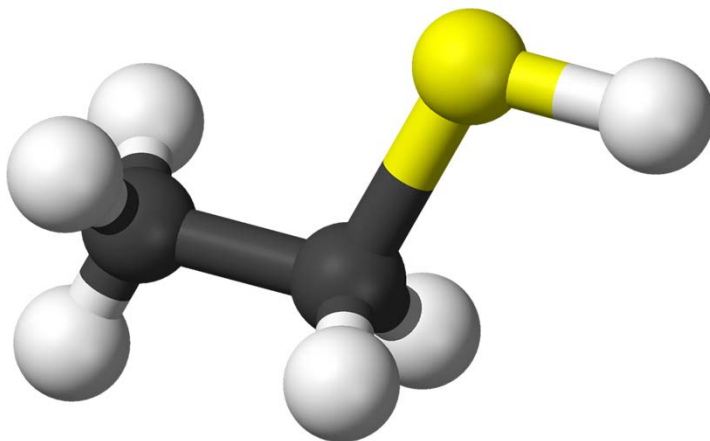
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CHEMIE OBECNÁ

SLOUČENINY SÍRY

Sloučeniny síry

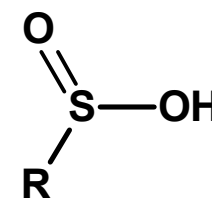
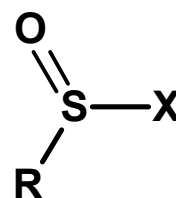
Sloučeniny síry

Síra se velmi podobá kyslíku, od hydroxyderivátů, příp. etherů existují sirná analoga. Síra tvoří i další sloučeniny, obsahující kyslík, příp. další prvky.

Obecná struktura $R - S - X$:

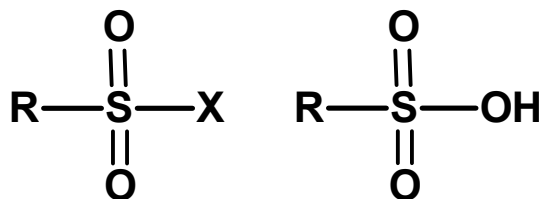
$R - S - H$	thioly, benzenthiooly
$R - S - R'$	sulfidy
$R - S - OH$	sulfenové kyseliny

Obecná struktura:

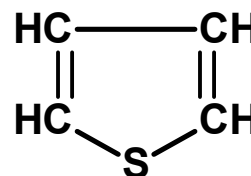
sulfinová kyselina

Obecná struktura:

sulfonová kyselina

Heterocyklické látky:

thiofen

Thioly

- ❑ Analogy alkoholů.
- ❑ Síra má menší elektronegativitu než kyslík, vazba S – H je méně polární než vazba O – H.
- ❑ Důsledkem jsou velmi slabé vodíkové vazby a tedy nižší body varu (methanol 65 °C; methanthiol 6 °C), výraznější kyselost, ap.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

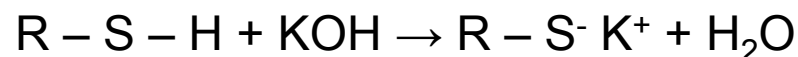
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sírné deriváty

Thioly – acidobasické vlastnosti

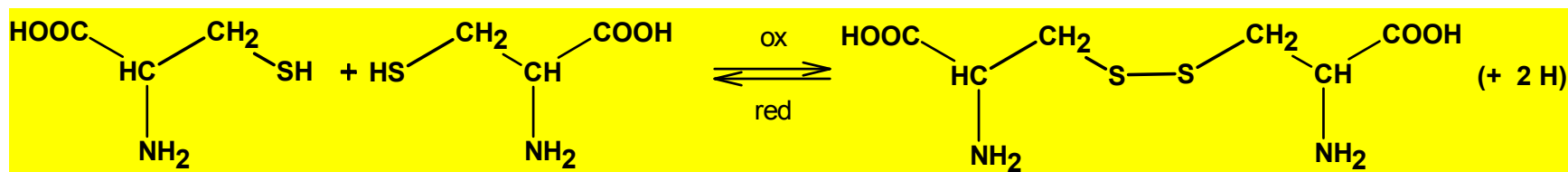
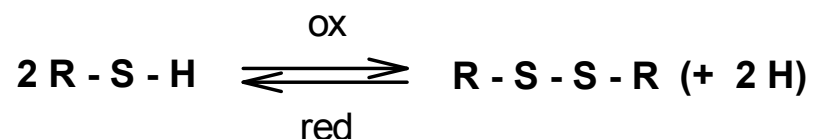
- ❑ Thioly jsou silnější **kyseliny** než alkoholy. Příčiny jsou: menší vazebná energie vazby S-H oproti O-H, nižší elektronegativita S proti O a slabší vodíkové můstky. Ion H^+ se snadněji odštěpí.
- ❑ Hodnoty pK_a se pohybují okolo hodnoty 10, benzenthiol ($\text{pK}_a = 8$) je kyselejší než fenol.
- ❑ Jejich soli, thioláty (benzenthioláty) se snadno připraví reakcí s vodným roztokem alkalického hydroxidu.

Thioly – redoxní vlastnosti

❑ Oxidace thiolů

- probíhá na atomu síry, její intenzita závisí na použitém činidle a podmínkách.
- mírná oxidační činidla poskytují disulfidy.
- Reakce je vratná, snadno proveditelná (velmi důležité jsou enzymatické oxidace):

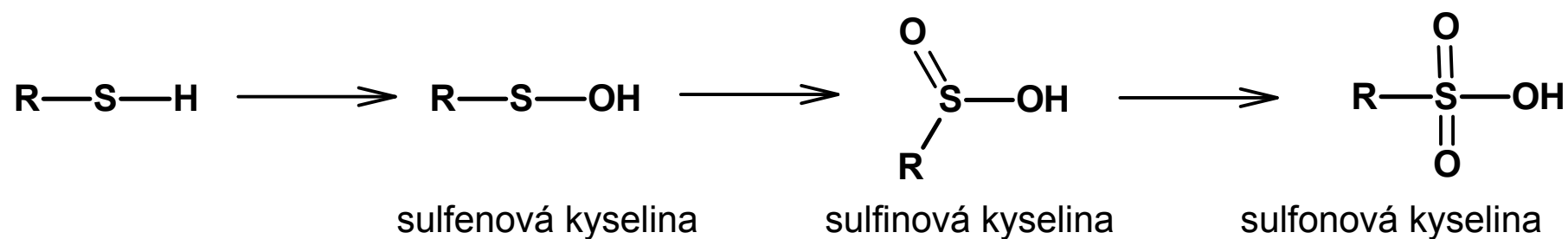

cystein

cystin

Thioly – redoxní vlastnosti

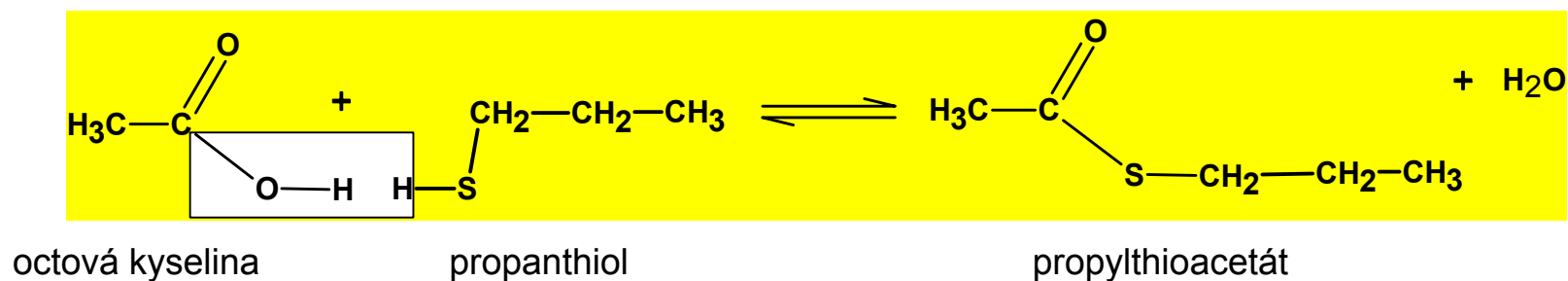
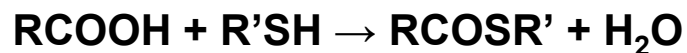
Silnější oxidační činidla poskytují postupně organické kyslíkaté kyseliny síry:

Thioly – reaktivita

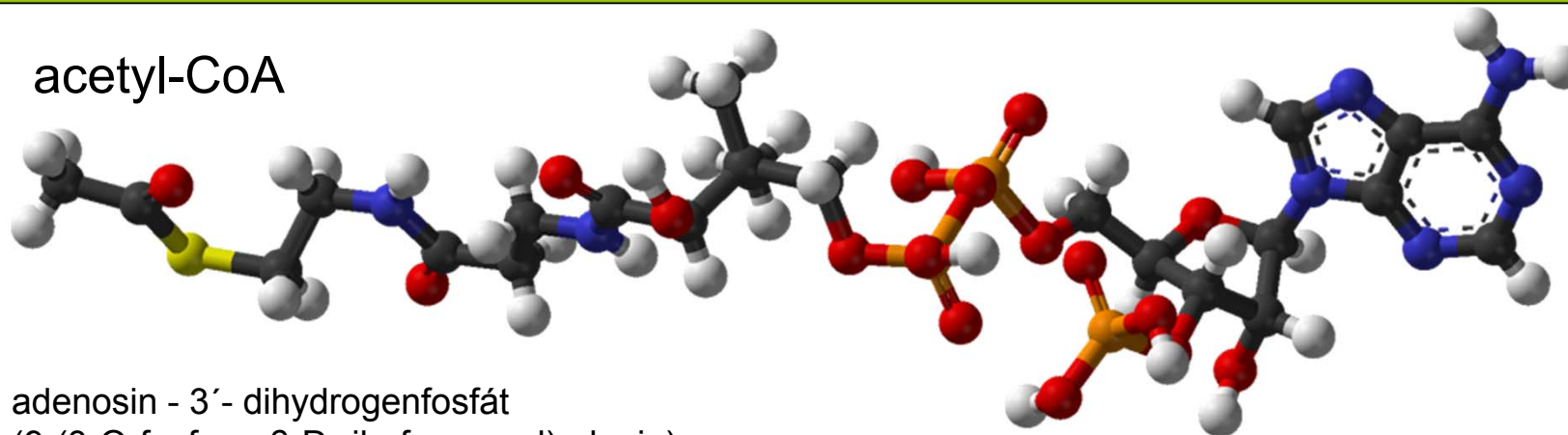
□ Esterifikace

Stejně jako alkoholy i thioly mohou tvořit estery. Thioestery jsou důležité přírodní látky, např. acetyl-CoA .

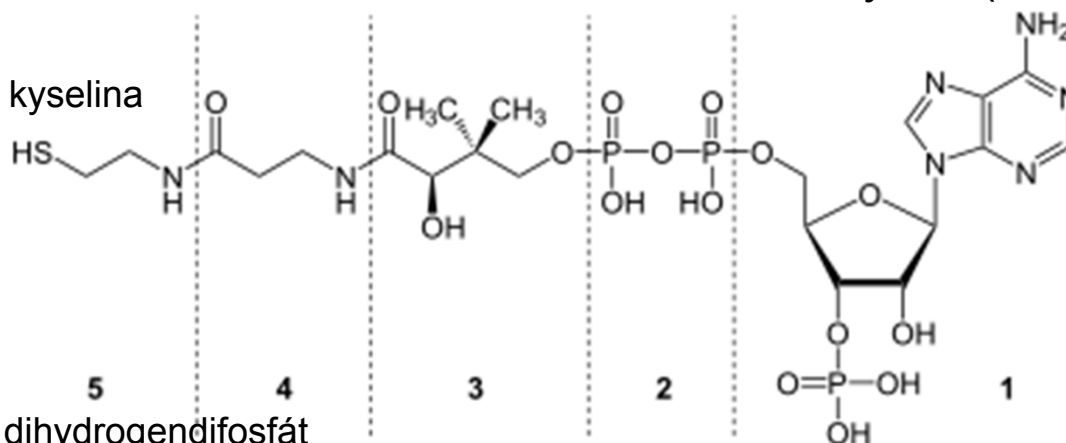
Thioester – acetyl-CoA

acetyl-CoA

1. adenosin - 3'- dihydrogenfosfát
(9-(3-O-fosfono-β-D-ribofuranosyl)adenin)
2. dihydrogendifosfát
3. pantoová kyselina
(2,4-dihydroxy-3,3-dimethylbutanová kyselina)
4. β-alanin
5. cysteamin (2-amino-ethanthiol)

koenzym A (HS-CoA)

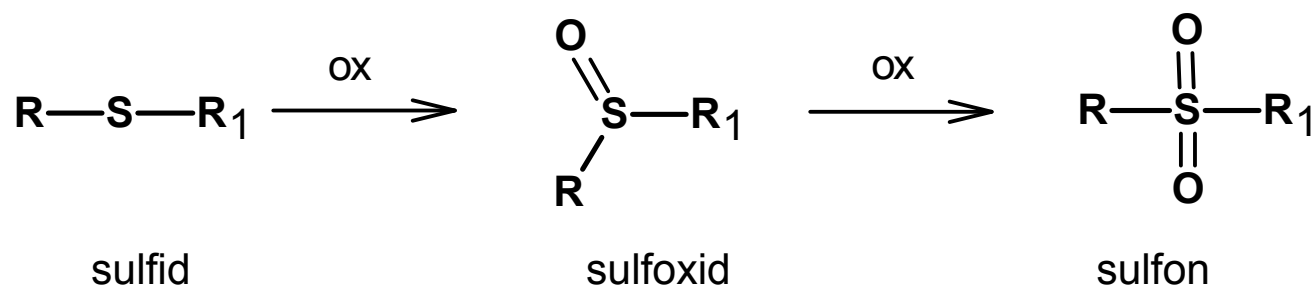

Celky:

- 1 a 2:
adenosin - 3'- dihydrogenfosfát – 5'- dihydrogendifosfát
- 3 a 4: pantothenová kyselina
- 3, 4 a 5: pantothein

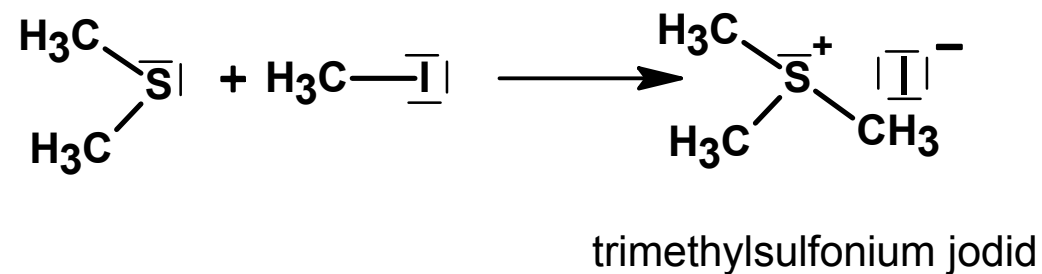
Sulfidy – charakteristika

Sulfidy jsou sirná analoga etherů. Snadno na síře oxidují:

Sulfidy – reaktivita

- ❑ Síra je nukleofilnější než kyslík, snadno poskytuje svůj volný elektronový pár a vznikají tak relativně stabilní sulfoniové soli:

Thiofen

- ❑ Sirný analog furanu.
- ❑ Je to nenasycený cyklický sulfid s heteroaromatickým systémem.
  - Jeho stabilizační energie je 130 kJ/mol (je tedy více „aromatický“ než furan, což odpovídá značně nižší elektronegativitě síry).
  - Přítomnost síry způsobuje, že se výrazněji chová jen jako heteroaromát.
  - V kyselém prostředí je stálý (atom síry je málo basický; důsledek delokalizace nevazebných p - elektronů)
  - Jako dien se chová jen výjimečně.
  - Snadno podléhá $S_E(Ar)$, a to i v kyselém prostředí, s přednostní orientací do polohy 2 (stejně jako furan)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

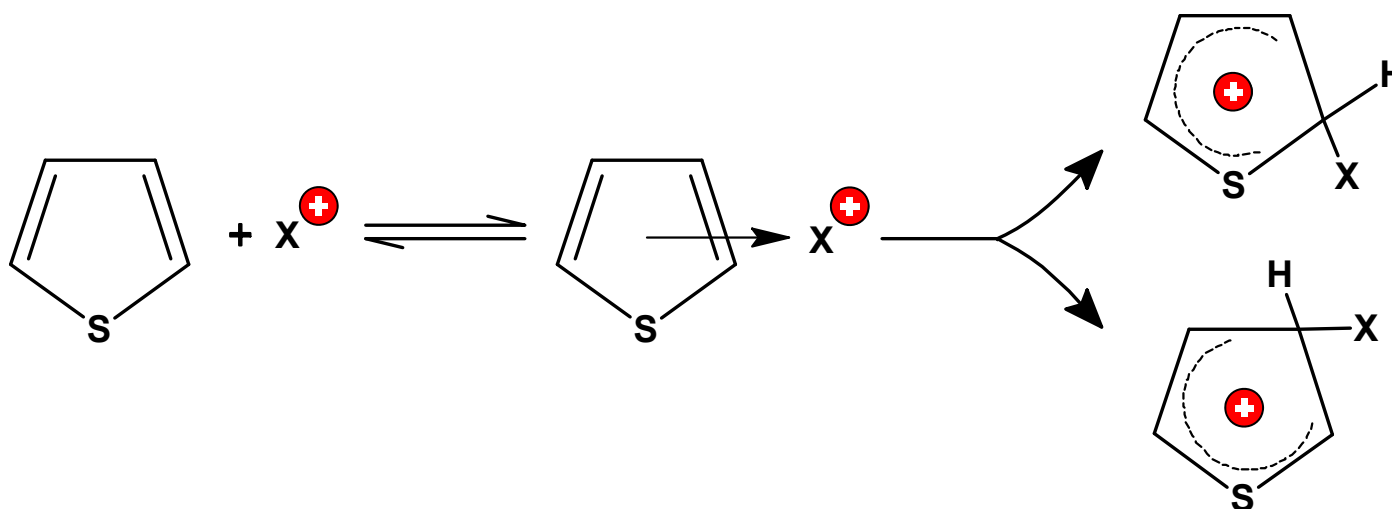

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sírné deriváty

Thiofen – S_E(Ar)

Sloučeniny síry – využití

